

CHARLIE EN IK – VER VAN HUIS

Mark Lowery en Sandra C. Hessels (vert.)

Van Goor

(door Anne-Marie Tassier)

OVER DE SCHRIJVER

Mark Lowery (1979) is een Britse jeugdboekenschrijver die veel succes heeft in zijn eigen land met grappige boeken als *De wollen trui valt aan!* of *De valstrik van de kipnuggets*. Bij ons is hij nog niet bekend, maar nu *Charlie en ik* in het Nederlands vertaald is zal dat wel gauw gebeuren!

Mark Lowery is de jongste van vier en hij wilde vroeger profvoetballer worden. Dat werd een flop en toen besloot hij dat hij beter voor onderwijzer ging leren. Er wordt gefluisterd dat hij dat deed omdat hij op die manier altijd de grootste zou zijn op zijn werk maar dat is écht niet waar zegt hij. (Mark Lowery is eerlijk gezegd nogal klein van stuk...)

Hij heeft drie kleine kinderen, wat maakt dat er van zijn hobby's, gitaarspelen, voetballen en snowboarden, niet veel meer in huis komt. Luiers verschonen en huilende baby's troosten vraagt veel tijd. Hij probeert twee dagen per week vrij te houden om te schrijven en hij speelt dan stevast eerst een paar spelletjes als Minesweeper of Solitaire op zijn pc om zijn hoofd leeg te maken. En dat werkt! *Charlie en ik* is zijn meest serieuze boek tot nu toe.

1. VERHAAL

Korte inhoud

Martin en zijn ziekelijke broertje Charlie gaan met de trein naar het kustplaatsje St.Bernards in Cornwall in het zuiden van Engeland, waar ze ooit hun allermooiste vakantie beleefden. Ze willen de dolfijn terugzien die daar iedere dag voor de kust zwemt.

Martin heeft alles goed voorbereid maar al gauw merk je dat er iets mis is: ze zijn weggelopen van huis. Onderweg slaagt Martin er in om alle moeilijkheden te overwinnen maar het is een zenuwslopende reis. Charlie is een onberekenbaar jongetje, slim maar ook heel eigenwijs. Soms verdwijnt hij zomaar, tot grote paniek van Martin. Natuurlijk komt er een moment dat hun ouders de verdwijning aan de politie melden. Het meisje Henrietta helpt hen te ontsnappen aan de politie, ook al krijgt ze Charlie nooit te zien, want hij is dan altijd 'net even weg'. Dan ontdekt ze dat Charlie alleen in de verbeelding van Martin bestaat. Hij is vorig jaar overleden en die tragedie heeft het gezin nog steeds niet verwerkt. Martin wil de as van zijn broertje uitstrooien over zee, waar ze ooit allemaal gelukkig waren. Het is zijn manier om zijn ouders te dwingen terug een echt gezin te vormen. En ook Henrietta, die overhoop lag met haar moeder gaat weer naar huis.

Personages

Martin Tompkins, 13 jaar, wordt ook Marty genoemd. Een rustige, vriendelijke jongen. Hij houdt heel veel van Charlie en voelt zich verantwoordelijk. Toen Charlie geboren werd zei zijn vader: "Kijk, grote knul, dit is je broertje. Je zult goed op hem moeten passen." Hij schrijft gedichten en is daar goed in. Het helpt hem zijn gevoelens te verwerken. Soms heeft hij last van hoofdpijnaanvallen door de stress.

Charlie, 12 jaar, slim, vrolijk, vol fantasie. Hij heeft een hartziekte en mag zich niet inspannen. Dan krijgt hij geen lucht meer en moet een 'puffer' gebruiken. Charlie is hyperactief en superonhandig, heeft hij adhd?

Hij heeft een 'lui oog', dat afgeplakt is met een Peppa-Big-pleister en een bril met hele dikke glazen. Hij is duidelijk het zorgenkindje maar zelf heeft hij daar geen last van. Hij haalt in iedereen het beste naar boven en kan heel komisch uit de hoek komen. Voor hem is de dolfijn een symbool van vrijheid. "...te leven op een manier die voor Charlie niet is weggelegd." (p. 177) Heel mooi is de beschrijving die Marty van zijn broertje maakte: "Hij heeft een binnenstebuiten brein." (p.12) Eigenlijk bestaat dat niet maar het klopt precies!

Henrietta, het Kwade Meisje, 17 jaar. Ze wil liefst Hen genoemd worden, kijkt doorgaans ontzettend boos en ziet er raar uit met haar blauwgeverfde haar en die piercings. Haar vader is er vandoor gegaan toen ze zeven was. Ze verdient de kost met jongleren op straat, is ze van huis weggelopen? Ze is brutaal en leest ongevraagd in het gedichtenschrift van Marty. Daar herkent ze zichzelf in en daarom zal ze hem helpen.

Doc Lizard, hij heet eigenlijk Wesley, de beste vriend van Hen, (maar ze hebben geen verkering!). Ze vinden het leuk om samen dingen te doen en naar muziekfestivals te gaan. Hij werkt als verzorger in een bejaardenhuis en heeft een gammele auto.

De ouders

Vader is nooit thuis en vlucht in zijn werk. Toen Charlie nog leefde was hij leuk en relaxed, liefdevol met veel humor.

Moeder ligt altijd in bed, zorgt amper voor haar gezin. Het lijkt of het haar niet meer interesseert. Vroeger was ze vrolijk en lief en maakte grapjes.

De cover

- Beschrijf de cover. Wat vind je van de illustratie? Wat dacht je toen je dit boek zag? Wat voor verhaal zou dit zijn? Iets over vakantie? Over iemand die aan de kust woont? Misschien wel in een vuurtoren?
- Kreeg je meteen zin om het boek te lezen?
- De ondertitel is "Ver van huis". In de Engelse uitgave is de ondertitel anders: 421 miles from home (zie bijlage). In het Nederlands zou dat dan 677 km moeten zijn (De Britten rekenen nog altijd in mijlen, 1 mijl is 1,609 kilometer.) Wat vind jij de beste ondertitel? Waarom? Of kun je iets anders bedenken?

Stijl

- Hoe vind je de schrijfstijl van dit boek? Vlot, modern, vol humor.
- Heeft de schrijver zich goed kunnen inleven in de wereld en de taal van een jongen van 13?
  - o Die knul is knettergestoord p. 43
  - o "Mijn bammetje uitkotsen in de trein. Niet normaal." p.62
- De schrijver gebruikt vaak leuke vergelijkingen. Kun je er een paar opzoeken?
  - o Charlie vergelijkt de dolfijn met "... net een muts met zo'n balletje aan de punt. Helemaal vol hoop en vreugde." p. 84
  - o "Hij lijkt een dronken baby-ezel die wordt geëlectrocuteerd." p. 7
  - o "Jullie zijn niets anders dan een stel vreugdestelers." p. 80
  - o "Mijn maag draait alle kanten op als een wasmachine vol milkshake" p. 71
  - o "... ik zie de enorme wielen die als gigantische pizzasnijders over de rails rollen." p. 42

Structuur en perspectief

Dit is een ik-verhaal, Marty vertelt. Je ziet alles vanuit zijn standpunt.

Het boek is ingedeeld in 9 **delen**: de negen etappes van de reis met de plaatsnamen en het aantal kilometers.

Ieder deel heeft een aantal **hoofdstukken**, die beschrijven de reis van de jongens en worden afgewisseld met flash backs naar een jaar geleden: de geborgenheid van het fijne gezin, de gelukkige vakantie in Cornwall, de dolfijn en de dood van Charlie.

- De hoofdstukken zijn een andere tijd geschreven, heb je dat gemerkt? De reis is in de tegenwoordige tijd, de terugblik in de verleden tijd.

Her en der staan **gedichten**, die gaan over iets wat later in het hoofdstuk wordt uitgelegd.

- Waarom staan ze op lijntjespapier? Marty schrijft zijn gedichten in een speciaal schrift.

Door deze aanpak bouwt de schrijver de spanning op: geleidelijk aan vallen de puzzelstukjes op hun plek.

- Wat vinden ze daarvan?
- Wat zijn die puzzelstukjes? De rode draden waardoor je op den duur alles begrijpt?
  - o Marty vergat expres zijn mobieltje (p.20)
  - o Het reisschema aan het begin van ieder deel en toen ze een jaar geleden naar Cornwall reden volgde Marty de route al op de kaart. (p.30)
  - o De lege pot met het deksel ernaast: de urne dus met de as van Charlie
  - o De kerstkoekjes-koektrommel waar die as nu in zit.
  - o Dolfijnen
  - o Gedichten

Deze elementen komen voortdurend terug en pas op het eind merk je hun betekenis.

Want in het begin dacht je misschien dat de kerstkoekjes-koektrommel helemaal niet belangrijk was! En dat de betekenis van het gedicht Waterdruppels aan het begin van het boek eigenlijk over het slot gaat, wanneer de kleine dolfijn de as van Charlie verspreidt in het zonlicht.

Lees met de juryleden een pagina voor met van die puzzelstukjes. bv. p.44 – p.68 – p.90 – onderaan p.128 En tot slot het gedicht Waterdruppels, dan p. 222 en het laatste gedicht Waterdruppels deel 2.

Een spannend verhaal

- Wanneer had jij door dat Charlie niet bestaat en dat Marty alleen reist? Dacht je dat het gewoon een spannend boek was over kinderen die weglopen van huis en dan blijkt dat het gaat over doodgaan, over een kapot gezin en over rouwverwerking.
- Was het een schok voor je? Vielen alle puzzelstukjes op hun plek? Of voelde je je bedonderd? Misschien vond je het wel ongeloofwaardig?
- Tot zowat halverwege het boek denk je dat Charlie echt bestaat. Als je dat deel opnieuw leest is het ineens een heel ander verhaal. Charlie is er enkel in de verbeelding van zijn grote broer. Is dat soms moeilijk te geloven? Martin zelf vindt het lastig om uit te leggen aan Henrietta. (p.197) Wat vind jij van die wending in het verhaal?
- Lees bijvoorbeeld nog eens de scène op het perron waar Charlie niet wil dat Henrietta hen helpt. (p.147) “Ik mag haar niet.” zegt Charlie. (...) Charlie staart me kwaad aan. Ze zal alleen in de weg lopen.” Dat is dus wel raar als je weet dat Charlie daar niet was. Maar maakt dat het verhaal wel mooi en spannend?

De schrijver vraagt als het ware aan de lezer om mee te gaan in zijn plot, zijn idee. Want in boeken kan toch alles? Je moet je twijfels en je nuchterheid opzij zetten. Dat heet 'suspension of disbelief'.

(Suspension of disbelief) is een literaire term die slaat op de bereidheid van een lezer of toeschouwer om bij een fictief verhaal zijn scepticisme tijdelijk opzij te zetten.)

Maakt het iets uit als je bijvoorbeeld de Harry Potterboeken leest dat je niet in tovenaars gelooft? Nee, je zet even dat ongeloof op een laag pitje en je gaat op in het verhaal.

Marty is er zo van overtuigd dat Charlie altijd bij hem is dat hij hem soms bijna kan aanraken.

Charlie is een deel van hem geworden: “Hij zit in alles wat ik doe in alles wat ik zeg. Alles wat ik denk.”

Dus luistert hij echt naar Charlie op het perron.

- Kan dat? Of ben je dan gek, niet goed bij je hoofd? Mensen kunnen echte zinsbegoochelingen hebben, door stress of een ziekte.

In de echte wereld zou Marty therapie krijgen, en zijn ouders ook. Maar dan heb je een heel ander boek.

Evolutie van Hen

Marty moet niets van het meisje hebben: “Ze is het kwaadst uitziende meisje dat ik ooit heb gezien.”

(p.81). Ze lijkt ook een heel onaangenaam type.

- Wanneer verandert dat? Als ze ongevraagd zijn gedichten gelezen heeft zoekt ze toenadering, maar als Marty daar niet op in gaat doet ze weer agressief (p.98). Toch helpt ze hem om aan de politie te

ontsnappen.

Dan wordt ze “het inmiddels-Een-Stuk-Minder-Kwade-Meisje” (p.115) en pas op p. 127 krijgt ze een naam: Henrietta of “Hen” en wordt ze een echte bondgenoot, een echte vriend (p.122).

- Waarom wil ze Marty helpen? Ze heeft het Zandduingedicht (p.92) gelezen: “Het was net alsof dat gedicht over mij ging. Alsof je in mijn hoofd kon kijken.” Ook Hen is weg van huis, ze heeft al maanden geen contact meer met haar moeder (p. 130).
- Waarom belt ze dan toch op (p.214)? Beseft ze door de dood van Charlie hoe belangrijk familie is en hoe snel je elkaar kunt kwijtraken?

2. VERWERKING

De gedichten van Marty

- Welke rol spelen de gedichten? Ze staan verspreid door het boek, in het begin denk je dat het zomaar is. Maar dan merk je dat ze pas enkele bladzijden verder ter sprake komen. Dan moet je eigenlijk even terugbladeren en begrijp je ze beter.
  - o “Gedichten bedenken helpt me altijd om alles weer op een rijtje te krijgen.” (p.34)
  - o Zijn leraar meneer Hendrix moedigde hem aan om te schrijven en bij de Dichtclub te gaan. Hij zei: “Soms onthullen de gedichten die je schrijft iets wat je weet te verrassen.” (p.101)
- Over het gedicht Waardeloos (p 122) “... ik vond het niet goed en heb alles doorgestreept (...) Meneer Hendrix zei dat gedichten een uiting zijn van emoties dat het gekras laat zien dat ik op dat moment gefrustreerd en boos was en dat het dus best cool was om dat te laten zien.” (p.128)
- Schrijf je zelf ook soms gedichten? Begrijp je Marty? Heb je het zelf ook al ondervonden dat een gedicht je kan helpen?

Vormgedicht

Bij een vormgedicht is de vorm even belangrijk als de inhoud.

- Welke vorm heeft het Zandduingedicht? (p.92)
- Zou je zelf zo'n gedicht kunnen schrijven?

Thema rouw verwerken

- Hoe gaan de personages om met dood en verdriet?
  - o Moeder sluit zich af, blijft de hele dag in bed liggen. Ze wil de as van Charlie thuis bewaren.
  - o Vader begraaft zich in zijn werk en is nooit thuis.
  - o Marty houdt zich zo klein mogelijk, schrijft gedichten en heeft paniekaanvallen.
  - o Niemand praat nog over de dood van Charlie: “...iedereen gaat het onderwerp uit de weg alsof het een gigantische onontploffte mijn is” (p.197)
- Waarom wil Marty naar Cornwall? In het begin denk je dat hij samen met Charlie de dolfijn wil terugzien. Dat is hun doel. De echte reden is echter dat hij zijn ouders wakker wil schudden. Hij begrijpt dat het niet gezond is om zo in het verleden te leven. Hij moet Charlie loslaten en dat geldt ook voor zijn ouders. “We moeten wel gewoon verder leven, weet je.” (p.197)
- Daarom heeft hij dit plan bedacht: hij wil dat zijn ouders hem zullen vinden en heeft aanwijzingen achtergelaten. Welke?
  - o Het papier met de vertrektijden en treingegevens
  - o Zijn mobieltje
  - o De lege urne met het deksel ernaast.
- p. 90 : “Mama. Zou ze al haar bed uit zijn? Heeft ze al gemerkt dat we weg zijn (...) Heeft ze gezien dat de koektrommel er niet staat? Bij die laatste gedachte glimlach ik stilletjes en ik klop op mijn rugzak om te controleren of het blik er nog steeds in zit. Het is er nog.”
Dat is dus de koektrommel met de as van Charlie, maar dat begrijp de lezer pas veel later.
- Kun je meer voorbeelden vinden?

Het einde

- Wat vind je van het einde? Had je dat verwacht? Het gaat ineens allemaal wel heel snel: de ouders komen net op tijd aan, Marty kan zijn ouders overtuigen en als Charlies as uitgestrooid wordt, komt als bij wonder de dolfijn tevoorschijn mét een jong!
- Sommige recensenten vinden dit einde voorspelbaar en melig, slap en sentimenteel. De boodschap van leven en hoop ligt er wat te dik op... (zie Jen de Groeve op Mappalibri.be en Jan van Coillie op Lees-Wijzer) Hebben ze gelijk?
- Waarom schrijven ze dat? Alles komt wel mooi bij elkaar... de ouders worden in een paar minuten wakker geschud na zich een jaar lang afgesloten te hebben. Normaal gezien vraagt dat wel meer tijd! En dat de dolfijn precies op dat moment zich laat zien en bovendien zelfs een baby blijkt te hebben is wel heel toevallig! Is dat erg?
- Andere recensies zijn trouwens wel lovend:
  - o Edward Van de Vendel noemt het een ontroerende warmhartige roman;
  - o “Ik moest echt huilen aan het eind van het boek.” Karina Ahlers op Trotsemoeders.nl
- En jij? Wat voelde je toen je het las? Ontroering? Opluchting? Was je blij voor Marty?
- Ben je zelf al met de dood in aanraking gekomen? De juryleden kunnen hun verhaal vertellen als ze dat willen.
- Kan het helpen als je er een boek over leest?

VERDER LEZEN

- Wat we niet wisten van Tom Avery
- Kikker en het vogeltje van Max Velthuis
- Achtste groepers huilen niet van Jacques Vriens
- De gebroeders Leeuwenhart van Astrid Lindgren

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken moet ik lezen’ en dan op de groep en het boek in kwestie.